

Om Maisdyrkning til Dvægsfoder.

(Af Proprietair Valentiner til Gjeddesdal.)

S de meklenborgske landoekonomiske Annaler for 1852 læste jeg, at man der har begyndt at dyrke den store amerikanste Hestetands-Mais (tyrkisk Hvede) og benytter den til Dvægsøde i grøn Tilstand. Det foranledigede mig til, at forskrive nogle Bund, hvormed jeg agtede at anstille Forsøg i Marken i denne Sommer; det sildige Foraar forhindrede mig dog deri, fordi jeg troede, at det var en nødvendig Betingelse, at den skulde plantes i April; jeg lagde derimod en Deel Kjørner i Haven paa flere Steder først den 28de Mai; deraf en Deel imellem Kartoflerne, uden at det skadede dem; de trivedes alle godt og naaede midt i August en Høide af 3 til 4 Alen med brede saftige Blade og afgive altsaa en Fodermasse, som ingen anden Plante. Jeg har fodret 1 Ko og nogle Kalve dermed, som fortærede dem heelt med største Begjærlighed, hvorfor jeg aldeles ikke omtviler, at Maisen afgiver, som det paa staaes, et ypperligt Melkesfoder til Kverne. Det er min Hensigt at dyrke den i Marken til næste Aar, og ligeledes, at give nogle Kjørner til Huusmænd, for at disse kunne anstille Forsøg med Dyrkingen af og Fodringen med denne Plante, der vilde være af uberegnelig Nytte for dem, ved at de paa et lille Areal kunne dyrke et nærende Foder til Kverne i den trangeste Tid fra midt i August til November. Det er vel neppe sandsynligt, at denne Plante hvert Aar vil bære modne Kjørner i vort Klima; dog vil der paa beskyttede Steder og i varme Aar kunne vindes Frø af den; men selv om den hvert Aar skulde forskrives, saa vilde Udfæden være en ubetydelig Gjenstand, da Kjørnerne

lægges i en Afstand af 18 Tommer fra hverandre og følgelig et stort Stykke kan belægges med saa Bund.

For dem, der ere ubekjendte med den udenlandske landøkonomiske Literatur, giver jeg nedenstaaende Uddrag, for at vise, hvilken Bøgt man lægger paa Maisens Dyrkning i andre Lande og hvilken Opfordring vi have til at forsøge, om vi kunne drage den samme Nytte deraf, hvorved jeg ikke undlader at bemærke, at de Kartofler, hvorimellem Maisen var plantet, gave en ligesaa stor Afgrøde som de andre Kartofler.

I meklenborgske landøkonomiske Annaler (8de Bind 2den Afdel., 1ste Hefte, 1853) læses følgende Beretning om Maisdyrkingen i Mecklenborg.

Efter en Beslutning af den patriot. Forenings Forsamling i forrige Aar var der overladt 1 Scheffel Mais til ethvert af fire Medlemmer i forskjellige Distrikter til Cultivering; disse Mænds Beretninger om Resultatet lyde saaledes:

1) Jeg har saaet min Mais i Hvedestubben efter 2de Pløinger og Harvninger, nemlig Hestetands-Maisen, Halvparten i $\frac{1}{8}$ Tommes Afstand og Halvparten i $\frac{1}{2}$ Tommes Afstand; det samme fandt Sted med den sydtyske Mais; begge bleve 2 Gange rensede med Haffen. Den i $\frac{1}{8}$ Tom. Afstand lagte Mais naaede en Høide af 4 til 6 Allen og leverede pr. \square Rode*) 64 Pd. Foder, hvorimod den paa $\frac{1}{2}$ Tom. lagte Mais kun naaede en Høide af 2 à $2\frac{1}{2}$ Allen og gav 32 Pd. Foder pr. \square Rode. Den sydtyske Mais var af ringe Bært og naaede kun den halve Høide, men stod i det modsatte Forhold, idet den i $\frac{1}{2}$ Tom. Afstand saaede var den bedste, som gav 3 à 4 Kolber pr. Plante, den anden derimod kun 2de.

Med Afgrøden af 28 \square Roder Hestetands-Mais, blandet med Haffelse, ere 2de Røer fodrede i 11 Dage i Stalden, og var Melkeudbyttet den 3die October $7\frac{1}{2}$ Kander Mælk,

— 4de	—	7	—	—
— 5te	—	$7\frac{1}{2}$	—	—

*) 100 Mecklenborgske Morgen (à 100 \square Roder) = 39 Tdr. Land.

den 6te October	8	Rander	Mælk,
— 7de	— 9	—	—
— 8de	— 9	—	—
— 9de	— 9	—	—
— 10de	— 9½	—	—
— 11te	— 9½	—	—
— 12te	— 9½	—	—
— 13de	— 9½	—	—
— 14de	— 9½	—	—

Mælken var ei slettere end før og Kverne havde i det hele tiltaget; den sydtyske blev staaende til Modenhed.

2) Formedelst for silbig Modtagelse var Maisen lagt paa en meget mager Alger og mislykket, dog var den opfodret tilligemed nogle Runkelroerblade, og Udbytet af nogle Kver steget fra 13 til 20 Rander Mælk.

3) Jeg har faaet den tilsendte ½ Scheffel Mais, det halve bredsaet, det halve i 1½ Tom. Afstand, og bemærkes, at Bredsaeningen ikke er at tilraade, dels fordi Reenholdelsen derved besværliggjøres, dels fordi der opnaaes for lidt Mæsse.

Den radsaaede Mais er lagt i veltilberedt og med Kompost gjødet Jord i Rygge af 18 Tom. Brede i en Afstand af 12 Tom. og 1 Gang renset med Hestehaffe, 1 Gang med Haanden.

3 Bøgt leveredes pr. □ Rode:

Den sydtyske Mais 264 Pd.,

Hestetands-Maisen 384 Pd.

Hestetands-Maisen sjaaret 2 Gange

den 1ste August 56 Pd.

den 14de Octbr. 88 —

144 Pd.

Faar og Sviin forsmaaede Maisen, Kverne derimod aad den med Begjærlighed.

4) Der blev valgt af mig til Maisen et Areal af 70 □ Roder middelstønet Rugjord med beskyttet Beliggenhed og Hældning imod Syd; Jorden havde baaret gjødede Kartofler Aaret

iforveien. Denne Jord blev pløiet dybt om Efteraaret og midt i April pløiet igjen, derpaa opkastet i 18 Tom. brede Rygge med en Heste-Hyppelov.

Hestetands-Maisen, 13 Bd., var forskrevet fra J. Booth i Hamborg.

Kjærnerne bleve 24 Timer førend Udplantningen udblødte i Møddingevand og lagte paa Hyppningen $1\frac{1}{2}$ à 2 Tom. dybt, 18 Tom. fra hinanden og 2de Kjærner i hvert Hul, Hullerne ubjævnedes med Haanden.

Inden 14 Dage havde alle Kjærnerne stude, hvorpaa Jorden blev renset med Haandhakke. Maisen vorede raft og opnaaede en Hvide af 5 à 6 Allen, hver Plante havde 2 Kolber, som indeholdt 800 Kjærner. Den 20de September begyndte vi at skjære den halv modne Mais til Kverne, som fortærede den gjerne. Med Afgrøden af ovennævnte 70 □ Roder blev 50 Rver i 5 Uger fodret 2 Gange daglig til Mattelse. De store tomme-tykke Stille blev hugget i 3 Tom. lange Stykker med en Dre og lagt for Kverne, der aad dem med en saadan Begjærlighed, at de forsmaaede ethvert andet Foder henimod den Tid, at de ventede Maisen; ligeledes malkede de baade mere og federe Melk end sædvanligt.

5) I Foraaret 1852 plantede jeg 2 Scheffel amerikansk Hestetands-Mais i 500 □ Roder. Plantningen stete først i Mai, i Rækker af $\frac{1}{2}$ Tom. Afstand, $1\frac{1}{2}$ à 2 Tom. dybt (jeg troer, at en Udplantning 8 à 14 Dage tidligere vil være fordeelagtigere, fordi man tidligere kan begynde med Fodringen). 24 Timer førend Udplantningen blev Frøet udblødt i Møddingevand; efter 4 Dage spirede allerede nogle og vorede raft siden, de bleve rensete deels een, deels tvende Gange med Hestehakke. Midt i Juli gjorde jeg Forsøg med, at fodre Kverne, som endnu stode paa Stald dermed, men de forsmaaede den og foretrak Bifferne. I August begyndte Fodringen igjen, men Kverne aad den ikke saa gjerne, som jeg ønskede. Først i September saae jeg, at den ikke vilde blive moden, og jeg besluttede, at opfodre den; jeg begyndte med, at give samtlige 116 Rver daglig 30

Scheffel Mais Haffelse. Efter 2 Dages Forløb erkjendte jeg, hvilken Nytte Mais, som Dvægsføde, vilde blive til Winter, thi nu fortaarede Kverne den med Begjærlighed. Sukkerstoffet maatte siden de første Forsøg have udviklet sig, thi Saften var meget sødere.

Paa hvilken Maade Maisen virker paa Melken kan jeg ikke endnu afgjøre; men 10 gammelmalkende Kver, som bleve malkede alene, havde vundet 2de Kander Mælk daglig. At denne Føde bekom Kverne meget vel, har jeg tydelig iagttaget; thi Kverne forbedrede dem mærkelig ved denne Fodring og troer jeg, at maatte anbefale Dyrkingen af Mais til enhver Landmand, da der i Maanederne September, October og November ikke høves Grønfooder af den Qvalitet, desuden har man den Fordeel, at Maisdyrkingen udkræver liden Haandkraft.

Ugeren, som blev anvendt, var fristgjødet og bestod af $\frac{1}{2}$ stærk Leer og $\frac{1}{2}$ mildere Jord og maa jeg bemærke, at Maisen trives bedre paa den sidste end den første; jeg har havt 180 Pd. paa □ Roden paa Leerjord og 204 Pd. paa mildere Jord, som var i god Kultur, men dog stedse havde baaret.

Endnu bemærkes, at efter Erfaringer og Forsøg af Pabst, Zeller og Weckherlin ere 280 Pd. grøn Mais lige med 400 Pd. grøn Kløver eller Græs og 100 Pd. Hø, hvorefter 70 à 80 Pd. Mais daglig vilde være tilstrækkelig til 1 Køes Ernæring.

Nogle Meklenborgere gjøre endnu opmærksom paa, at Maisen opfodret alene undertiden har foraarsaget Forstoppelse, hvorfor det vilde være tilraadeligt, tillige at fodre med andre Fodringsmidler.

Den patriotiske Forening i Meklenborg har udsat 3 Præmier for Den, som dyrker den største Qvantitet Mais paa et bestemt Areal, for at befordre Maisdyrkingens Udbredelse.

Gjeddesdal, den 1ste Septbr. 1853.